N°. 279. DE GRONDWET. 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

DINGSDAG 18 APRIL.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

Vleesch of Visch?

OPEN BRIEF AAN PROF. G. J. MULDER.

V.

Doch laat ons dat alles nu eens ter zijde stellen, professor! en met u voor een oogenblik aannemen, dat vleesch niet deugt; dat de lust tot vleescheten behoort verminderd te worden; dat zoutevisch, stokvisch, spiering, schol, bot en bokkingen de perfectste voedingsmiddelen zijn, die voor het Nederlandsche volk zijn te bedenken. Dan ontstaat de vraag: *hoe* zal aan dat goede volk zoutevisch, stokvisch, spiering, schol, bot en bokking in *die* hoeveelheid worden verschaft, dat zij er in die mate van eten kunnen, dat tegen 100 pond vleesch 200 pond visch aanwezig zal zijn; want we hebben gezien, dat die evenredigheid noodig schijnt, daar de *visch* zoo veel spoediger in de maag verteert dan *vleesch*.

UHgel. heeft voorzien, dat die vraag zou geopperd worden; en daarom uw ijver in het behartigen van de belangen des Volks ook uitgestrekt tot het opgeven der middelen, om in de alsdan benoodigde verbazende hoeveelheid visch te voorzien. Drie verschillende middelen, die tegelijk behooren aangewend te worden, zijn door UHgel. aan de hand gegeven: ik zal ze alle drie van naderbij bezien. Zij zijn naar de door u opgegeven volgorde: *vreemde visch; eigen visch; aankweeking van visch.*

Hetgeen door UHgel. omtrent *vreemde visch* gezegd wordt, is zóó interessant en touchant daarenboven, moet het hart van den niet ontaarden vaderlandschen handelaar zoodanig doen ontgloeijen, dat ik het, in zijn geheel, moet mededeelen: »Maar er zijn meer soorten »van gedroogde visschen, die de handel kan aanvoeren. »*De Oceaan wemelt van visschen.* In Nederland kan »menig werkman vleeschspijzen bekomen, indien men »maar weet, dat visch zoo uitnemend voedt als vleesch, »dat gedroogde visch, visch zonder water is; indien men »slechts weet, dat men aan gedroogden visch door »weeken en koken het water kan teruggeven; indien »men slechts wil beseffen, dat men dwaas doet, water, »dat wij in Nederland genoeg hebben, te betalen. »*Mogten wij eene bede rigten aan den nijveren handel»stand*, zij zou deze wezen: *spoor streken der aarde op,* »*waar* eetbare visch overvloedig is; *voer ze gezouten*, »*of gedroogd, of gerookt aan*; doe op de kusten, *daar* »*waar het wemelt van eetbare wezens*, de eenvoudige »industrie in het leven treden, van *den gevangen visch* »te zouten of te droogen, of te rooken, en zend ze, »*na uwe winsten in voldoende mate te hebben afgezon»derd*, in den handel voor den BURGERMAN.» (55) Professor! zonderlinge denkbeelden doorkruisen mij het hoofd, bij het overwegen van dezen twee[illegible] [illegible] tastende toespraak. Ik mag ze echter niet verbergen; omdat ik overtuigd ben van UHGel. bereidvaardigheid om mij, die evenmin als »*het Volk*» iets afweet van »de allereerste beginselen der natuurkennis», bijaldien ik mistast, vaderlijk teregt te wijzen. Het idee — dat is mijne eerste gedachte — om Indische visch te brengen op de Hollandsche markt, komt UHGel. in 1854 zeer natuurlijk voor; wat meer is: gij schrijft aan onwetendheid toe, dat die visch niet reeds voorlang onze markt overstroomde. Vroeger is UHGel., meen ik, vrij duidelijk van het meer verklaarbare gevoelen geweest, dat men van visch als voedingsmiddel van een volk niet spreken kan, wanneer de *plaatselijke omstandigheden* maken, dat er geen visch is. Het is waar, dat toen, het was in 1847, nog geen voorstel der negen mannen was gedaan. Ziet hier uwe woorden: en, *let wel*, het gold de voeding *van den Neger*, die woont in, om en bij den Oceaan, en bij de Indische zeeën »die van visschen wemelen.» Gij zeidet: »*Er is dus geene keuze*: of slechte ontwikkeling van het »ligchaam, of LANDBOUW en VEETEELT (*van visch of* »*wild spreek ik niet, omdat die van plaatselijke omstan*»*digheden afhangen; aan rivieren en aan het strand der* »*zee gelden dus andere* [illegible].» (56) Daaruit blijkt, meen ik, tweeërlei. Vooreerst: dat UHGel., omdat een stuk van de Indische zee en van den Oceaan onze koloniën bespoelt, dit schijnt te beschouwen voor *Nederland* als eene *plaatselijke omstandigheid*, daarbij, even als bij de spijzen de gezondheid, nu ook *tijdruimte* en *afstand* wegdenkende. Maar er blijkt, ten tweede, uit: dat de visch van den Oceaan en van de Indische zee UHGel. in 1847, toescheen voor *den Neger* geen geschikt voedingsmiddel te zijn. In uwe geheele brochure »over de voeding van den Neger» komt geen enkel woord voor, waaruit blijken zou, dat *plaatselijke visch* zou kunnen strekken tot voeding. »Zullen derhalve» — aldus besluit UHGel. deze brochure — »de Negers in Suri»name *beter* gevoed worden, gevoed worden naar een »stelsel, dat duurzaamheid zal hebben, dan moet er »*landbouw* en *veestapel* worden aangelegd, als in »Europa, gewijzigd naar de omstandigheden, maar in »de hoofdtrekken dezelfde» (57). Geen woord van visch: en toch zal wel de Oceaan, evenzeer in 1847 als in 1854, van visschen hebben gewemeld? Is nu de wensch niet eenigermate billijk te achten, wanneer ik UHGel. dringend om opheldering verzoeke van de reden, waarom UHGel. *hollandsch vee* wilt overbrengen naar Indië, om er den Neger meê te voeden — en dus voor den Neger *vleesch* verlangt — terwijl UHGel. *Indische visch* (voor dienzelfden Neger niet deugende) aan den »BURGERMAN» van het ligtgeloovige *Nederlandsche volk* als voedingsmiddel wilt opdringen? Zou niet hier welligt de herinnering te pas komen van uwe »naar de omstandigheden» gewijzigde tirade: »Hoe kan de wetenschap zoo *rekbaar*, en een professor zoo *hartstogtelijk* zijn?»

Maar nu komt mijn tweede idee, en dat is het best in eenige vragen te formuleren. »De Oceaan wemelt van visschen», dat is het axioma, door UHGel. voorop gezet. Geheel en al een axioma moet het evenwel niet zijn; want UHGel. »bidt» dadelijk daarop »aan den nijveren handelstand» om »streken der aarde *op te sporen*» waar visch gevonden wordt. Welnu, als de Oceaan wemelt, dan wemelt hij overal; dan hebbe men slechts met een hengel in den Oceaan te gaan zitten en de visschen zijn ons. En nu zou het mij rationeler zijn voorgekomen, dat UHGel. zelf »aan den nijveren handelstand» den weg gewezen hadt, in plaats van dien stand tot het bedrijf van een COOK of een COLUMBUS aan te zetten. Waarom, professor! heeft UHGel. niet opgegeven — en voor een natuurkundige is 't een bagatelletje — *wáár* die streken der aarde zijn, wemelende van visschen? Waarom heeft UHGel. niet gezegd: *welke eetbare visch* UHGel. uit den Oceaan wilt hebben opgevischt? Is het dolfijn, bruinvisch, haai, walvisch, krokodil, of alligator? Waarom het diepste stilzwijgen in acht genomen, omtrent hetgeen door u bedoeld wordt »*onder eetbare wezens*» van den Oceaan? Zijn het de scorpioenen, de zeespin, de zeekrab, het koraalrif, de paarlschelp, de paalbijter, de electrische sidderaal? Waarom heeft UHGel. geen woord gerept van de wijze, *hoe* aan het strand van Oceaan of Archipel zouterijen, droogerijen, rookerijen van haai, krokodil, alligator en walvisch zullen worden opgerigt, zonder dat zelfs de »nijvere handelstand» hier en daar gevaar zou loopen van gescalpeerd of opgepeuzeld te worden, door hen, die, al is 't menschenvleesch en al wemelt hun zee ook van visschen, toch uit instinct van meening schijnen te zijn, dat vleesch altijd beter is dan visch? UHGel. heeft wel gezegd, dat men »*den gevangen visch*» moet zouten of droogen; dat sprak dan [illegible] van zelf; want alleen een natuurkundige zou [illegible] denkbeeld kunnen komen van een krokodil [illegible] haai in verschen toestand [illegible] markt te doen afslaan. Maar waarom heeft UHGel. vergeten op te geven, *hoe* men er toe komen zal om den visch te vangen? UHGel. kent de fabel van den jager met de [illegible] zouten en te droogen, *gevangen* zal moeten worden. Eindelijk, Professor! komt het mij voor, dat uwe ideeën over den handel ook nog al duisterheid opleveren; althans is het mij onverklaarbaar, hoe bijvb. de »nijvere handelstand» eerst zijne winsten moet afzonderen en *daarna* zijne koopwaar aan de markt brengen. Dat mag een chemische manier van speculeren zijn: practisch is zij niet. Of het moet zijn, dat UHG. de winsten wilt doen bestaan in het afzonderen van een deel der Indische visschen tot eigen gebruik van den handelaar; hetgeen mij niet zoo onwaarschijnlijk toeschijnt, nu dat de Indische visschen moeten strekken voor den »*burgerman*» en de »handelstand» onder die rubriek behoort. Wat meer is: haai, alligator, walvisch, scorpioen en zeespin, dat alles moet, volgens uw voorstel, niet alleen door den *burgerman* worden gegeten; ook »de *deskundigen* en »de *meer verstandigen* (dan de burgerman?) »zou»den het voorbeeld moeten geven, *die vreemde objecten* »te eten en het gebruik er van moeten aanmoedigen... »*mits* dat het gebleken ware, dat zij goed en nuttig »zijn» (58). *Dus*: als die vreemde objecten *niet* goed en niet *nuttig* zijn, dan mogen de »*burgerman*» en de *arbeidende klasse*, »die maar eten moet, wat zij krijgen kan», ze maar alléén opeten. Inmiddels hoop ik eenmaal bij UHGel. ten eten gevraagd te worden, en dan mij te overtuigen, hoe smakelijk UHGel., met uw huisgezin deze vreemde objecten als »*deskundige*» verorbert!

Het *tweede* middel, om aan Nederland de hoeveelheid visch te verschaffen, welke noodig zijn zal om van ons volk ictiophagen te maken, bestaat, volgens uwe meening, in »de uitbreiding onzer visscherij op zee» (59). »Hoe komt het toch» — zoo roept UH.Gel. uit — »dat een volk, dat aan zee woont, waaruit men ruim visch bekomen *kan* (?) klaagt over gebrek aan eiwitachtige stoffen?» (60). Professor! ik heb het *volk* nog nooit hooren klagen over gebrek aan »*eiwitachtige stoffen*,» om de eenvoudige reden, dat het volk niet weet wat dat beteekent. »De visschers» — aldus gaat UH.Gel. voort — »zijn in den regel behoeftig; arme visschers noemt men hen; hun toestel is *eenvoudig*: eene pink en een net; sober brood voor den visscher en zijn gezin: de visch in de nabijheid van het land; gemakkelijke middelen van vervoer en toch betrekkelijk weinig gebruik van visch» (61). Ja, Professor! het toestel, dat de »arme visschers» gebruiken: »eene pink en een net» is doodeenvoudig»; maar UH.Gel. schijnt daarbij éóne kleinigheid over het hoofd gezien te hebben: namelijk dat dit eenvoudige toestel plus minus *vijf duizend guldens* kost! En nu, Professor! zegt gij vervolgens dat men slechts te visschen heeft om visch te krijgen, gelijk men in Luilekkerland slechts den mond behoeft te openen, om de vliegende gebraden eendvogels in te slikken. — »Waarlijk» — zie hier uwe woorden — »een volk, *mag niet klagen* over honger, wanneer het »aan zee woont; want de zee is *eene mijn* [illegible] »van eiwitachtige stoffen. — *Neem* [illegible] »die mijn te delven *en het gewonnen* [illegible] »*niet*: de visschen *zullen* [illegible] »zwemmen» (62). [illegible] aldus maar daarbij [illegible] arme vis[illegible] hoorende [illegible] *niet willen* schers [illegible] om visch te van[illegible] *gen* [illegible] Katwijk; naar Noord[illegible] naar Scheveningen; slaat daar [illegible] die ontwikkeld wordt *om te van*[illegible] »de mijn van eiwitachtige stoffen» wil niet

(55) De voeding van Nederlanders, bl. 19 en 20.

(56) [illegible]

(57) [illegible]

(58) De voeding van Nederlanders, bl. 21.

(59) Ibid., bl. 27.

(60) Ibid., bl. 28.

(61) Ibid., bl. 28.

(62) Ibid., bl. 19.

opleveren: en de arme visscherdorpen vervallen dagelijks meer tot armoede. Leest gij niet, dagelijks, Professor! van de talrijke huisgezinnen, die in rouw gedompeld worden door het omkomen van die „arme visschers”, die zich de moeite nemen om „*de mijn*” te ontginnen, en voor wie het leven zelfs niet te duur is, om *visch te vangen?* Hoog en droog in een scheikundig laboratorium gezeten, kan men, Professor! wel mooi *praten* en zeggen: „in de zee *is* visch: visch en gij zult vangen;” maar tusschen *praten* en *doen* is een groote afstand. Dat tweede middel is dus, even zoo als het eerste, hooggeleerde Professor! „een voorstel dat niet baat, maar dat schaadt” (63); want „men plaagt het Nederlandsche volk met rumoer te maken en het tot ontevredenheid aan te zetten, door te zeggen, dat er visch is en dat onze visschers te lui zijn om die te vangen” (64). Zal het, door u aangegevene middel baten, Professor! UH.Gel. moet aantoonen, *hoe* men de visschen zal kunnen *dwingen* zich te laten vangen; want zonder dat helpt het niet, al zou geheel Nederland, langs de kusten, in „de mijn van eiwitachtige stoffen” zitten te hengelen.

Het *derde* middel, door u aangegeven, Professor! is de nieuw uitgevonden piscicultuur: dat is, het aanfokken van visschen, het bevolken met visch van de ontvolkte wateren, Er zijn die niet afkeerig zijn van de meening, dat uwe geheele brochure, Professor! ter opvijzeling van al hetgeen voor die piscicultuur gedaan wordt, eigenlijk als „op hoog bevel” is geschreven; ik geloof dat niet en ben van meening, dat de aanfokking van visch inderdaad nuttig kan worden. Ik betwijfel evenwel, of eene dusdanige kunstmatige aanfokking ooit die uitkomsten zal kunnen opleveren, dat daardoor in een voedingsmiddel voor *het Volk* zal voorzien worden. Over dat *derde* middel kan ik, overigens, zeer kort zijn; omdat het, naar mijne meening, ten aanzien van uw onderwerp, er met de haren bij gesleept is. *Wát* toch is het doel van de piscicultuur? Om *riviervisch* aan te fokken: snoek, forellen, baars, zalm, enz. Nog niemand heeft beweerd, dat men in rivieren kunstmatig *zeevisch* zal kunnen aanfokken. En nu verklaart UHGel. zelf, dat voor den werkman geen sprake kan zijn van forellen, van zalm, snoek en baars; want dat die kost veel te duur is — en daarin geef ik u, Professor! volkomen regt. Door UHGel. wordt aanbevolen zoutevisch, stokvisch, bokking, schol en bot, omdat zij het meeste voedsel bevatten en het goedkoopste zijn: en nu vraag ik, of uwe aanprijzing van de aanfokking van *riviervisch*, ten behoeve van hen, die hoogstens *zeevisch* zullen kunnen gebruiken, niet met eenig regt de toepassing verdient van de woorden, die de ex-Minister VAN DOORN ooit heeft uitgevonden, en waaraan het nageslacht zal weten dat die heer ooit aan de groene tafel is gezeten, namelijk dat het is: „eene bespotting der Natie?” De geheele piscicultuur komt mij, voor alsnog voor, niet anders te zijn dan eene aardige liefhebberij, en, in elk geval, tot niet veel anders dienende, dan om *meer* en *lekkerder* visch te brengen..... op de tafels der rijken.

Ziedaar, Professor! *hoe* ik denk over de, door u aangegeven middelen tot verkrijging van *visch*. Naar mijne bescheidene meening is, uit één en ander, gebleken, dat uwe wetenschap zeer *rekbaar* en uw temperament zeer *hartstogtelijk* is; dat UHGel. schermt met veel klinkklank, maar dat van niets het geringste bewijs is geleverd. Het is niet genoeg te zeggen: „visch en gij vangt; ga naar Indiën en hengel”; maar men moet aantoonen, *wat* men in Indië moet zoeken, en de middelen aan de hand geven, *hoe* men in den Oceaan zal vangen, en *hoe* zelfs aan Nederlands kusten de visch gedwongen kan worden in de netten te zwemmen.

Doet men dát niet, Professor! en blijft men evenwel, op hoogen toon, doorredeneren op een valschen grondslag, dan doet men — gelijk UHGel. — „voorstellen, die niet baten, maar schaden”.

(63) Ibid., bl. 10.
(64) Ibid., bl. 19.

(*Morgen vervolg en slot.*)

Het *Weekblad voor de burgerlijke administratie* zegt, omtrent het wetsontwerp, houdende eenige veranderingen in de bestraffing van misdrijven, het volgende:

„Nu de Minister blijkbaar eene partiële herziening onzer wetten voorstaat, nu willen wij onze bevreemding niet verbergen, dat er tevens geene verandering van art. 45 der wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie is voorgedragen. Het Openbaar Ministerie toch wordt bij de Kantongeregten waargenomen door het hoofd van het bestuur der gemeente, binnen welke het Kantongeregt zijne zittingen houdt. Het hoofd heeft echter de bevoegdheid, om die werkzaamheden aan eenen commissaris van politie, lid van het gemeentebestuur of eenen bijzonderen persoon, met goedkeuring van den procureur-generaal bij het Prov. Geregtshof, op te dragen.

„Het is onnoodig te herinneren, hoe dat beginsel strijdig is met de gemeentewet. Art. 62 verklaart het burgemeesterschap met de betrekking van ambtenaar bij het Openb. Ministerie onvereenigbaar; opdat evenwel de dienst niet zoude gestremd worden, werd onder de overgangs-bepalingen in art. 292 gezegd, dat, totdat bij de wet daaromtrent anders zou zijn voorzien, art. 45 der regterlijke organisatie bleef gelden. En wanneer men de geschiedenis van art. 62 der gemeentewet nagaat, hoe bij het verbod om ambtenaar van het Openb. Ministerie en burgemeester te zijn, voor die der Kantongeregten in het ontwerp eene uitzondering was gemaakt, hoe het van daar naar de overgangsbepalingen werd gebragt, en de Eerste Kamer de aanmerking maakte, dat de Regering nu beslist had, dat de betrekkingen onvereenigbaar waren, hetgeen zij vroeger niet wilde, en dat de Regering dit toegaf, omdat er tegen die vereeniging meer dan eene bedenking pleitte, dan had men reeds lang mogen verwachten, dat dat punt bij eene wet zou geregeld worden.

„Het is ontegenzeggelijk, dat wanneer het ontwerp van wet, door ons besproken, wordt aangenomen, de ambtenaar van het Openb. Ministerie waarlijk zijne werkzaamheden verdubbeld, zoo niet verdriedubbeld zal zien; daarbij zal er meer regtskennis voor hem noodig zijn; in een woord, het zal meer eene werkzame betrekking worden. Zal men die werkzaamheden ook den burgemeester der hoofdplaats van het kanton opdragen? Wij vreezen indedaad, dat men in dat geval te veel op hunne schouders zal laden; wij twijfelen er aan, of zij over het algemeen wel de noodige regtskennis zullen bezitten, of het Openb. Ministerie tegenover den advokaat, die gewis nu meer de teregtzittingen zal bijwonen, wel behoorlijk vervuld zal zijn, inzonderheid bij het behandelen van jagtzaken, waarbij het Openb. Ministerie nu reeds over de onheuschheid der administratie en de jeugdige verwaande jagtinspecteurs klaagt. Commissarissen van politie zijn er niet alom; op het platte land zal de burgemeester moeijelijk iemand kunnen vinden, die met die werkzaamheden belast zal kunnen worden: daarom was indedaad eene regeling dezer zaak bij het voorstel hoog noodig. Wij laten nog daar, hoe onregtvaardig het altijd was, dat de betrekking van ambtenaar bij het Openb. Ministerie onbezoldigd bleef, hoe de burgemeester der hoofdplaats van het kanton genoodzaakt was gratis de strafzaken ook van andere gemeenten te behandelen; hoe de gelden voor de onkosten aan den kantonregter toegekend, te gering waren om in de bureaubehoeften der ambtenaren te voorzien, zoodat zij zelven die bekostigden; want de gemeente behoefde ze niet te dragen; was het dus niet billijk, ja noodzakelijk, dat ook daaromtrent bij dit ontwerp regels gesteld werden? Vroeger is er sprake geweest van kantonnale commissarissen van politie, even als van referendarissen. Die antecedenten zullen den Minister toch niet hebben afgeschrikt.

Wij hebben gemeend, dat het noodig was, de aandacht daarop te vestigen, omdat wij uit de memorie van toelichting dachten te moeten opmaken, dat de Minister het waarnemen van dat Openb. Min. op denzelfden voet wilde houden, en wij wenschen dus aan die ambtenaren bij tijds in overweging te geven, om pogingen in het werk te stellen, dat daaromtrent eene billijke regeling erlangd worde. Immers sprekende van de overwegende punten, welke met de aanbieding dezer wets-voordragt de Regering zich hoofdzakelijk voor oogen stelle, wordt ook *bezuiniging voor de schatkist* opgenoemd, en hoe uit deze wet bezuiniging kan voortvloeijen; wanneer men zoo als noodig is, ambtenaren van het Openb. Ministerie bij de Kantongeregten zal aanstellen en matig salariëren, gaat ons begrip te boven. Indien toch later, bij eene regterlijke organisatie, hoven worden afgeschaft en daaruit bezuiniging voortvloeit, dan zal men die bezuiniging nu reeds niet op rekening dezer wet kunnen schuiven. Maar even als wij zouden ijveren tegen eene geldverspilling, evenzeer ijveren wij tegen eene zuinigheid ten koste der zaak. De regering had buitendien voor oogen vermindering van de werkzaamheden der regtbanken, ten einde haar des te beter in staat te stellen tot eene geregelde afdoening der strafzaken, welke haar zullen opgedragen worden; vermeerdering der strafzaken bij de kantonregters, welke, op enkele uitzonderingen na, een te weinig omvattenden werkkring als strafregters hebben; spoedig regt, onder het oog der ingezetenen van de plaats des misdrijfs; hierdoor niet alleen doelmatige bestraffing van het gepleegde feit, maar tevens vermindering van misdrijven in de toekomst; gerief voor diegeene welke als getuigen moetende dienen, binnen hunne woonplaats of hun kanton kunnen blijven, en ziedaar waarlijk reeds zooveel gronden, om het wenschelijke der wet uit te doen komen dat die bezuiniging wel als overbodig achterwege had kunnen gelaten worden. Het is waar: op het getuigenveld zal bezuinigd worden, maar die besparing zal wel niet toereikende zijn, om onze ambtenaren van het openbaar Ministerie te bezoldigen of zou men ook die korten op rekening der gemeenten brengen? Het ongerijmde daarvan maakt eene overweging overbodig.”

Het *Journal des Débats* behelsde dezer dagen het volgende artikel:

„In Zweden is een nieuwe aanranding der gewetensvrijheid gepleegd. De heer Billbergh, Procureur des Konings te Stockholm, vervolgt 7 vrouwen. Haar misdaad is, dat zij tot de Roomsche kerk zijn overgegaan. Hij roept eene oude wet van 1686 in, die door de sedert 45 jaren van kracht zijnde staatsregeling van zelve is afgeschaft. Die vrouwen zouden volgens den eisch aan hunne echtgenooten en kinderen worden ontrukt, gedwongen worden het land te verlaten, kortom als misdadigers met den burgerlijken dood worden gestraft.”

Het Protestantsche blad *l'Espérance*, voegt in zijn nommer van den 16 Maart er het vervolgde bij:

„Wij kunnen niet zeggen met welk eene met verontwaardiging gemengde droefheid wij den eisch van 's Konings procureur hebben gelezen. Dit feit is der middeleeuwen waardig en voert ons verscheidene eeuwen achterwaarts. Even als wij de Protestantsche Madiai's, in Toscane vervolgd, hebben verdedigd, aarzelen wij niet, om de gewetensvrijheid in te roepen voor de Katholieke Madiai's, die in Zweden worden vervolgd. Wij verlangen dat men vrij zij in Zweden Katholiek te worden, gelijk wij volhouden, dat men vrij moet zijn, om Protestant te worden in Toscane en Frankrijk. Zoo de Zweedsche Regering dit beginsel miskende, zou zij het Protestantisme in de oogen der gansche wereld met schaamte bedekken. Ziedaar waarom wij met al de kracht van ons geweten, dat er zich tegen verzet, dien eisch van den Zweedschen Procureur afkeuren, die, wij hopen het, genoodzaakt zal zijn, voor de openbare meening van Zweden en Europa te buigen.”

Wij aarzelen niet, ook onze verontwaardiging uit te drukken over elke aanranding der gewetensvrijheid; — maar wij moeten toch evenzeer opmerkzaam maken dat zulk eene aanranding slechts *in den vorm* versch[illegible] van de poging of den toeleg, om den medemensch wegens verschil van godsdienstige belijdenis, in zijn tijdelijk belang te benadeelen of in zijne godsdienstig[illegible] gewetensovertuiging te grieven. Zoo we terugdenken aan de taal, die in het vorig jaar van den kansel en in menig blad, zoogenaamd aan het protestantism[illegible] gewijd, werd gevoerd, zien we geen verschil *in den aard* der onverdraagzaamheid: of zij met verbanning dreigt dan wel tot omverwerping van afgods-altaren, benadeeling in middelen van bestaan, terzijdestelling in het genot van dierbare regten en vrijheden aanz[illegible] en uitlokt. — Gelukkig, dat er nog in Nederland een eerbiedwaardig deel der Natie is overgebleven, dat m[illegible] een vrij geweten en een opgeheven hoofd zich k[illegible] scharen onder de openbare meening van Europa wanneer zij zich tegen den eisch van den Zweedsch[en] Procureur verzet.

Buitenland.

ENGELAND.

Op grond der mededeelingen, door den kanselier der sch[atkist] in de laatste zitting van het Britsche Lagerhuis [ge]daan, oordeelt de *Times*, dat Engelands finantiële toestand alle omstandigheden in aanmerking genomen, voorbeeld[e]loos gunstig moet genoemd worden, en zegt verder: „Ge[en] ander land is er, waar het openbaar inkomen zoo groot en met zoo weinig moeite en misnoegen geïnd wordt. [En]geland zelf had nooit vroeger een zoo groot staatsinkom[en] met een zoo weinig drukkend belastingstelsel, nooit [e]en zoo geheel beschikbaar overschot der middelen, zoo v[eel] vermogen om zijn inkomen naar gelang der toenemende behoeften te vermeerderen, of zoo veel crediet bij [het] vooruitzigt op mogelijke gevallen, waarin het van [zijn] crediet in ruime mate zou moeten gebruik maken.

„Het was eene wijze handeling van den kanselier [der] schatkist, dat hij den goeden staat onzer finantien v[oor] gansch Europa ten toon spreidde, opdat het aan vijand, vriend en onzijdige blijke, dat, al kunnen wij niet [zoo] vele duizenden soldaten in het veld brengen als som[mige] andere mogendheden, althans de zenuw van den oorlog in ons bezit is, in den vorm van een rekbaar staatsinkomen en eener overvloeijende schatkist. Ten vorige ja[re] hebben wij onze groote zeemagt door de monstering eener vloot van een dertigtal stoomoorlogschepen in de wateren van Pleymouth ten toon gespreid; hadden wij beschikking over een honderd duizend krijgslieden, dan zouden w[ij] zekerlijk reeds eene wapenschouwing over hen gehouden hebben op een der openbare pleinen van Londen; m[et] zulke vertooningen nu stellen wij de mededeelingen va[n] den heer Gladstone gelijk. Van de zijde der oppositie par[tij] is den heer Gladstone ook nu weder verweten, dat [hij] door de mislukte conversie van het vorige jaar de sch[at]kist van eene reserve van acht millioen pond sterling heeft beroofd, welke som nu welligt tegen hooge rente zal mo[e]ten worden opgenomen. De *Times* meent, dat Engel[and] den oorlog, zoo lang hij zich noodzakelijk tot een st[rijd] ter zee bepaalt, zonder leening zal kunnen bekostigen; dat eene wending des oorlogs overgroote uitgaven [zou] vorderen, waarbij acht millioen slechts eene kleinigheid zou zijn; en dat een land geen zeer ruime geldelijke re[serve] serve noodig heeft, wanneer het, zoo gereedelijk en spoedig als Engeland geld opnemen en productive be[las]tingen uitschrijven kan.

Evenwel zegt hetzelfde blad in zijn beursberigt: Uit [de] mededeeling van den kanselier der schatkist aan het [La]gerhuis blijkt, dat het Gouvernement voornemens is, [te]lang een maatregel te nemen, die het onnoodig [zal] maken voorschotten van de Bank van Engeland voor [de] schatkist te vragen, daar het wenschelijk geacht w[ordt] in oorlogstijd eene tamelijk ruime reserve voor alle moge[lijke] gebeurtenissen in kas te hebben. Waarin die maatregel zal bestaan, blijkt nog niet; maar het kan natuurlijk [niet] anders zijn dan eene vermeerdering op de eene of a[ndere] wijze van de gevestigde of vlottende schuld.

FRANKRIJK.

De *Moniteur* deelde dezer dagen mede, dat het [alge]meen reglement voor de groote tentoonstelling van [nijver]heid is ontworpen door eene speciale commissie, [onder] het voorzitterschap van Prins Napoleon, die al de z[ittingen] dier commissie heeft bijgewoond. Met de bekend[making] van dat reglement, worden de Fransche industriëlen [van] regeringswege aangespoord, om al hunne krachten [in te] spannen, ten einde, bij den grooten wedstrijd van [alle natiën] de nationale eer op eene waardige wijze te handhaven.

In het reglement wordt onder anderen bepaald [dat] producten van landbouw en nijverheid en kunstgewrochten van alle natiën zullen kunnen worden ten toon [gesteld] van 1 Mei 1855 tot 31 Oct. daaraanvolgende. De [buiten]landsche gouvernementen zullen uitgenoodigd worden voor de keuze, het onderzoek en de afzending van [de pro]ducten hunner ingezetenen, commissiën te benoemen, wier oprigting en zamenstelling zoo spoedig mogelijk [ter] kennis zullen worden gebragt van het door den K[eizer] benoemde hoofdbestuur, opdat het zich onverwijld [met] die commissiën in betrekking kunne stellen. De [buiten]landers, die tot de tentoonstelling willen bijdragen, [moeten] zich tot de in hun land benoemde commissiën [[illegible]] wenden; zonder hare goedkeuring zal geen voorwerp [tot] de tentoonstelling toegelaten worden. De lijsten der [per]sonen, wier producten door de commissiën worden [toe]gelaten, moeten uiterlijk den 30 Nov. 1854 aan het h[oofdbestuur]

bestuur toegezonden worden; zij moeten ook den omvang der ten toon te stellen voorwerpen aanwijzen. De ten toon te stellen voorwerpen zullen tusschen 15 Jan. 1855 en 15 Maart aan het paleis der tentoonstelling in ontvang worden genomen; voor goederen, die niet zonder schade lang ingepakt kunnen blijven, zal deze termijn tot 15 April kunnen verlengd worden; en voorwerpen, voor wier plaatsing veel tijd noodig is, moeten vóór het einde van Februarij worden gezonden.

De voor de tentoonstelling bestemde buitenlandsche voorwerpen zullen, op kosten der Fransche schatkist van de Fransche grenzen naar Parijs gebragt en weder van daar naar de grenzen gevoerd worden.

De producten van dezelfde Natie zullen bijeen geplaatst worden.

Aan de ten toon gestelde voorwerpen mag eene opgaaf gehecht worden van den prijs, waarvoor de inzender ze aan den handel leveren wil: hij zal later geen hoogeren prijs mogen eischen. De verkochte voorwerpen zullen eerst na de sluiting der tentoonstelling van daar mogen verwijderd worden.

Ten aanzien der buitenlandsche producten, wordt het paleis der tentoonstelling beschouwd als een werkelijk entrepôt of tolvrije opslagplaats. Zij zullen aan daartoe door het hoofdbestuur in bepaalde havens of grenssteden van Frankrijk aan te wijzen personen gezonden kunnen worden, die, tegen eene vooraf bij tarief bepaalde belooning, de door de administratie der inkomende regten vereischte formaliteiten vervullen en de voorwerpen naar het paleis der tentoonstelling zenden zullen.

Na de sluiting der tentoonstelling zullen de buitenlandsche inzenders of hunne vertegenwoordigers moeten verklaren, of hunne goederen voor mede-uitvoer of voor de binnenlandsche consumtie bestemd zijn. In dit laatste geval zullen zij er aanstonds over kunnen beschikken, mits de invoerregten betalende, die in geen geval meer dan twintig percent van de werkelijke waarde zullen bedragen, terwijl goederen, wier invoer in Frankrijk in den regel verboden is, uit het paleis der tentoonstelling in de binnenlandsche consumtie zullen kunnen worden gebragt, tegen betaling van een invoerregt van twintig percent van de waarde.

De buitenlandsche gouvernementen zullen verzocht worden, bij het hoofdbestuur der tentoonstelling bijzondere commissarissen aan te stellen, om hunne onderdanen op de tentoonstelling te vertegenwoordigen bij de ontvangst, de rangschikking en de plaatsing der producten, en bij elke gelegenheid, waarbij zulks voor hun belang mogt dienstig zijn.

Eene uit ingezetenen van onderscheiden landen bestaande Jury zal de belooningen onder de ten toon gestelde voorwerpen verdeelen. Elk land zal in die Jury vertegenwoordigd zijn, in evenredigheid met het aantal zijner ingezetenen, die voorwerpen hebben ingezonden, en door die personen, welke de in hetzelve van regeringswege gevormde commissie voor de tentoonstelling daartoe zal benoemen.

De aard der toe te kennen belooningen en de daarbij te voegen hoofdregelen zullen nader bij een Keizerlijk besluit worden bepaald.

TURKIJE.

De laatst ontvangene telegrafische berigten zijn de volgende:

HAMBURG, 15 April. Het Engelsche stoomfregat *Amphion*, van 34 stukken, heeft op de bank van Dragoe (zijnde eene kleine haven van het Deensche eiland Amager, nabij het eiland Seeland, op 56 kilomètres afstand Z. O. van Kopenhagen) gestooten. Men vreest, dat het schip, in weerwil van alle moeite, om het van de bank af te brengen, verloren zal zijn.

Te Kopenhagen is gisteren officieel bekend geworden, dat de admiraal Napier zich gereed maakt, om alle Russische havens, met inbegrip van die in de Bothnische golf en die van Finland te blokkeren.

WEENEN, 13 April. Aan de Oostenrijksche regering is opgedragen geworden, om aan het bestuur van Rusland mededeeling te doen van het vierde protocol, dat dezer dagen door de gemagtigden der vier mogendheden, te Weenen in conferentie vereenigd, is geteekend. Den 11 is de Oostenrijksche kolonel Ruff, die met depêches van den Oostenrijkschen generaal von Hess uit Berlijn in Weenen was aangekomen, weder van daar naar Berlijn vertrokken. Zoo men verneemt, heeft hij zijnen weg over München genomen. Men stelde zich in Weenen voor, dat het bewind [illegible] weg was, om ook eene afzonderlijke overeenkomst tusschen Oostenrijk en Pruissen tot stand te brengen.

HORSOVA, 6 April. Omer-Pacha heeft bevelen van Konstantinopel ontvangen, houdende, dat hij niets moest ondernemen vóór de aankomst der vereenigde troepen.

BUCHAREST, 4 April. Prins Gortschakoff heeft eene dagorde aan het leger uitgevaardigd, waarin hij de nadeerende komst aankondigt van prins Paskewitsch, wien de titel wordt gegeven van hoogste opper-bevelhebber.

VARNA, 1 April. Den 24 Maart des middags hebben de Britsche oorlogschepen troepen aan land gezet, en zijn zij, naar men verneemt, overgegaan tot de blokkade van Sebastopol.

(*Globe.*)

— Bijzondere berigten uit Turkije melden, dat de vereenigde vloten naar zee zijn gezeild, vóórdat men in Konstantinopel tijding had bekomen van den overtogt der Russen over den Donau en van hunnen inval in de Dobrudscha.

Bij de aankomst dezer scheepsmagt in de nabijheid van Varna, hebben de admiralen dit berigt vernomen, en tevens, dat men in genoemde vesting niet vreemd was van het denkbeeld, dat de Russen, den togt voortzettende, eerlang voor dezelve zouden verschijnen. Naar men verneemt, zouden de admiralen in dergelijk geval hunne mariniers hebben ontscheept, ten einde tot de verdediging der vesting mede te werken, en daartoe over eene krijgsmagt van 3000 man hebben kunnen beschikken. Sedert is die vrees geweken, en zouden de vloten de aankomst van de voor Varna bestemde hulptroepen afwachten en nadat deze aldaar aan wal zouden zijn gebragt naar Sebastopol stevenen, ten einde vooreerst die haven te blokkeren. Naar luid van op Malta aangekomen berigten, lagen er acht Fransche linieschepen, geflankeerd door zes stoomschepen, ten oosten van Varna ten anker, en verder op oostwaarts tien Engelsche linieschepen, insgelijks geflankeerd door zes stoomschepen.

— In ons vorig no. is medegedeeld een telegrafisch berigt van Hamburg, inhoudende, dat achttien Russische schepen zich gereed maken, om in de haven van Elsingfors, in de golf van Finland, naar die van Reval, aan de overzijde van de golf gelegen, te begeven en dat de admiraal Napier voornemens was die vaartuigen aan te vallen. Men doet echter opmerken, dat dit eene zeer losse aanwijzing is. Hebben die achttien schepen inderdaad Elsingfors verlaten? Heeft de Engelsche vloot ze ontmoet? Al is het ijs den 9en dezer voor Reval losgegaan, is het nog de vraag of de ingang van de golf van Finland zoodanig open was, dat de Engelsche vloot het durfde wagen, die binnen te zeilen? Men moet zich dus niet te zeer haasten, om uit het bedoelde telegrafische berigt, af te leiden, dat er in de Oostzee reeds een zeeslag zou hebben plaats gehad. Het eenige, dat men zeggen kan is dit, dat het niet tot de onmogelijkheden behoort.

Van de Zwarte Zee en de oevers van den Donau zijn geene stellige nadere berigten ontvangen. Aan het gerucht dat Odessa door de vereenigde vloot zou veroverd zijn, wordt nog geen geloof geslagen; maar dit is zeker, dat, volgens de laatste tijdingen, men een bombardement dier stad verwachtte en dat de ingezetenen naar het binnenland vlugtten. Van eene andere zijde wordt te kennen gegeven, dat er zich te Odessa zoo vele eigendommen bevinden, die aan Engelschen en Franschen toebehooren, dat men wel mag aannemen, dat de vlootvoogden zullen aarzelen, die stad in brand te steken.

Van de oevers van den Donau is niets nieuws vernomen. Men verdiept zich in gissingen over de ontwerpen der Russen en van Omer Pacha. De meeste dier onderstellingen hebben geen ander doel dan om, bij gemis aan zekere tijdingen, de nieuwsgierigheid levendig te houden.

Brieven uit Weenen en Berlijn bevestigen volkomen wat in de laatste dagen is vermeld nopens de Oostenrijksch Pruissche overeenkomst. Ten gevolge van de weigering van Oostenrijk, om sommige wijzigingen, door Pruissen voorgesteld aan te nemen, was die overeenkomst nog niet geteekend. Men verwachtte elk oogenblik, dat deze zaak eene gunstige wending zou nemen.

Te Weenen waren den 12 dezer geruchten in omloop, dat er eene verandering in het ministerie zou plaats hebben. Zij schenen eenigermate te worden bevestigd; maar zij zijn nog niet stellig genoeg, om er [illegible] te veel gewigt aan te hechten.

De Fransche Senaat heeft Donderdag jl. met eenparige stemmen verklaard (het zijn bewoordingen die de staatsregeling voorschrijft), dat zij zich niet verzet tegen de uitvaardiging van de wet, strekkende, om het contingent van de ligting van 1853, dat onder de wapenen zal worden geroepen, van 80,000 tot 140,000 man te verhoogen.

— De *Globe* zegt, dat er in den laatsten tijd 8 voor den oorlog dienstige schepen in Engeland voor het russische gouvernement in aanbouw waren, en dat twee daarvan in weerwil van de waakzaamheid der Britsche overheden in de hand van Rusland schijnen gekomen te zijn.

— De *Précurseur* van Antwerpen deelt mede, dat waarschijnlijk een Engelsch vaartuig den 8 dezer het engelsche driemastschip *Earl Powis*, komende van Vlissingen, in de Wielingen heeft gevisiteerd. De bevelhebber van de Engelsche oorlogstoomboot heeft zich al de papieren, die aan boord waren, doen vertoonen. Het schijnt, dat die stoomboot Engeland had verlaten met den last een ander engelsch vaartuig, de *Flavio Gioia* aan te houden, maar dat toen zij vernam, dat dit schip reeds sedert eenige dagen vertrokken was, naar Engeland is teruggekeerd. Gemeld blad vraagt, of het volkenregt en de maritime gebruiken het veroorloven, dat een vaartuig, behoorende tot eene oorlogvoerende mogendheid, het regt van onderzoek uitoefent op eene plaats zeer nabij de kust van een onzijdig land, op een binnenwater en bijkans in eene haven.

— Z. K. H. de hertog van Cambridge, zou heden, Maandag, Parijs verlaten, om zich te Marseille in te schepen. Lord Raglan zou Dingsdag vertrekken. In weerwil van het incognito, dat prins Napoleon gewenscht had te bewaren, werd hij bij zijne aankomst te Lyon met veel geestdrift door de bevolking begroet, terwijl men hem overal langs zijnen weg met vreugdegejuich ontving; des avonds werden de burgerlijke en militaire overheden aan Z. K. H. voorgesteld; na des morgens bij den maarschalk Castellane het dejeuner gebruikt te hebben, vertrok de Prins des middags van den 11den naar Valence, waar hem gelijk onthaal wachtte; hij bezocht aldaar onder anderen de vertrekken, welke Napoleon I in zijne jeugd, tijdens hij luitenant der artillerie was, bewoonde; den 12den bragt hij een gedeelte van den dag te Avignon door en vertrok nog denzelfden dag naar Marseille, waar hij des avonds ten half acht ure aankwam en met de kreet van »leve de Keizer!« werd ontvangen; de straten waren geïllumineerd.

— Uit Toulon meldt men, dat de maarschalk de St. Arnaud, opperbevelhebber van het leger in het Oosten, tusschen 20 en 25 dezer aldaar verwacht wordt. Hij zal daar in oogenschouw nemen de troepen der reserve-divisie, die, zoo in die stad als in den omtrek [illegible] 000 men. Bovendien zal er een voortdurend kamp van [illegible] man worden gevestigd, waarvan de manschappen, zoo noodig, dadelijk zullen kunnen worden ingescheept.

— Uit Hamburg schrijft men van 13 dezer, dat de schroefboot *l'Austerlitz*, den 10 dezer van de reede van Helzingoer vertrokken, zich nog niet bij de Engelsche vloot heeft kunnen voegen. Zij is genoodzaakt, in de wateren van Seeland een omweg te maken, om in de groote Belt te kunnen binnenloopen. Den 7den en 8sten is het ijs voor de haven van Reval langzaam los geraakt; den 9den heeft het zich met zware ijsschotsen in beweging gesteld. Toen was het oogenblik voor den admiraal Napier daar, om zijne vloot in gereedheid te brengen, om de Oostzee binnen te loopen. Dat bevel werd ook ten uitvoer gelegd, maar er zullen nog wel 10 dagen voorbij gaan, vóór dat de scheepvaart tot Kroonstadt vrij zal zijn. Het ijs in de golf van Finland en in de Newa zit nog altijd vast, en niets doet voorzien, dat het vóór den gewonen tijd losraken zal. Men houdt het steeds daarvoor, dat de stad en de haven van Reval door hare ligging bestemd zijn, om het eerste de kracht van het Engelsche geschut te ondervinden. Alle toebereidselen zijn gemaakt, om, zoodra de vloot voor die haven zal kunnen komen, haar in staat te stellen, het bombardement onmiddellijk aan te vangen. Zoo dit mogt gelukken, dan zal de vloot vervolgens de haven van Libau aantasten, en verder langs de geheele kust van de Oostzee vernieling te weeg brengen.

Reeds is gemeld, dat Zweden zich jegens keizer Nicolaas zou verbonden hebben, om slechts aan vier oorlogschepen te gelijk den toegang tot eene haven te veroorloven. Dit is thans zelfs tot de loodsen uitgestrekt; zoodat de loodsen geen vijfde oorlogsschip in dergelijke haven mogen geleiden. Die bepalingen zijn ook op Noorwegen van toepassing verklaard.

Binnenland.

's Gravenhage, 17 April.

De Commissaris des Konings in Zuidholland heeft, *ingevolge uitnoodiging van den Minister van Binnenlandsche Zaken*, eene circulaire gezonden aan de plaatselijke besturen, waarbij de aandacht gevestigd wordt op twee ministeriële circulaires van het jaar 1828, waarbij bepaald was, dat *in het belang der Nederlandsche fabrieken*, de schutter-uniformkleeding, die voor rekening der gemeenten wordt aangeschaft, uit stoffen van Inlandsch fabricaat zouden vervaardigd worden, waarbij tevens de middelen werden aangewezen om zich te verzekeren, dat die stoffen werkelijk van inlandsch fabrikaat waren. De aandacht der besturen wordt op nieuw op die twee circulaires gevestigd, *met aanbeveling om in deze op het belang der Nederlandsche nijverheid te letten*, enz.

De *Utr. Cour.* merkt daaromtrent o. a. het volgende op:

»Vrijheid van arbeid en vrijheid van ruilingen zijn de hoofdleeringen, die door de staathuishoudkunde in de laatste jaren vooral, met klem verkondigd worden, als de groote voorwaarden voor vermeerdering van volkswelvaart en rijkdom. Elke toepassing dier beginselen, op eenig veld van wetgeving voerde tot de overtuigendste uitkomsten. Intusschen zijn *onkunde* en *eigenbelang* de klippen, waarop die leer nog menigwerf schipbreuk lijdt. Wij zullen ons thans bepalen tot een voorbeeld van *onkunde*, helaas niet van bijzondere personen, maar van ons tegenwoordig bewind, namelijk het bovengemelde feit. Volstrekter *protectionisme* kan men zich wel niet denken. De *verbruiker* van laken (het gemeentebestuur) zal niet meer vragen, waar bij het *best*, het *goedkoopst* te regt kan, hetgeen voor hem van dubbel belang is, daar hij over het geld zijner medeburgers beschikt; maar of de inlandsche voortbrenger er wel door bevoordeeld wordt? De verbruiker wordt derhalve schatpligtig aan den lakenfabriekant! Het geheel vormt alzoo, vooral in tegenstelling met andere maatregelen, eene hoogst treurige bijdrage tot de kennis der regeringsbeginselen, — of BEGINSELLOOSHEID van onze staatslieden; want terzelfder tijd verklaart de tijdelijke Minister van Finantien, in de memorie van Toelichting bij het gewijzigd ontwerp Tarief op den In-, uit- en doorvoer: »dat voortgang noodzakelijk is, op het gebied der meer vrijgevige handelsbeginselen.« Men zou derhalve kunnen betwijfelen of er hier *homogeniteit*, eenheid van zienswijze in het kabinet heerscht.«

Op al deze gronden en ook omdat de denkbeelden der circulaire vormen eene inmenging *in huishoudelijke belangen der gemeente*, evenzeer strijdig met de beginselen van ons tegenwoordig staatsregt, als de geheele circulaire is met elk gezond wetenschappelijk begrip, raadt de *U. C.* de gemeente-besturen aan, die circulaire ter zijde te leggen en niet na te leven.

• Z. M. de koning, benevens HH. KK. HH. prins en prinses Hendrik en prins en prinses Frederik hebben gister morgen aan de bediening van het H. Avondmaal in de Kloosterkerk deelgenomen, onder gehoor van den Weleerw. heer Ds. Molenaar.

• Met belangstelling vernemen wij, dat de ongesteldheid van H. M. de koningin beterende is.

• Wij vernemen, dat de heer M. v. Nunes da [illegible] ambtenaar bij het ministerie van Finantien [illegible] verschillende Souvereinen van Europa [illegible] belangstelling heeft mogen erlangen, [illegible] aanbieding (in 1848 en vervolgens [illegible] vervaardigd manuscript, over [illegible] HH. MM. de koningen [illegible] gouden medaille van [illegible] hebben dien [illegible] doen begeleiden door eenen [illegible] hoogst vereerend eigenhandigen [illegible] hem op nieuw die onderscheiding [illegible] daar het Z. M. den koning [illegible] genoemden heer te doen toekomen [illegible] gouden medaille met Hoogstdeszelfs beeldtenis, vergezeld van een hoogst vleijenden brief.

De *StaatsCourant* heeft het gewone, maandelijksche overzigt medegedeeld van de opbrengst der middelen (hoofdsom en opcenten) over de *drie* eerste maanden van 1854, in vergelijking gebragt met derzelver opbrengst over de drie eerste maanden van 1853. Uit dit overzigt blijkt o. a. het

volgende: de directe belastingen hebben opgebragt over de drie eerste maanden van 1854 ƒ4,420,694.47, zijnde ƒ162,491,26½ *meer* dan in 1853 en ƒ294,572.63½ *minder* dan de raming. De in- en uitgaande regten en scheepvaartregten ƒ1,112,758.55½, zijnde ƒ129.818 68½ *meer* dan in 1853 en ƒ69 157.55½ *minder* dan de raming. De accijnsen ƒ4.258 235.61 of ƒ10,456.04½ *minder* dan in 1853 en ƒ46,589.14 *minder* dan de raming. De waarborg en belasting der gouden en zilveren werken ƒ46.363.97½ of ƒ4,092.89 *meer* dan in 1853 en ƒ363.97½ *meer* dan de raming. De indirecte belastigen ƒ2,669.302.20 of ƒ29,895,78 *meer* dan in 1853 en ƒ306,052.20 *meer* dan de raming. De opbrengst der posterijen bedroeg ƒ373.806 74½ of ƒ4,695.99½ *meer* dan in 1853 en ƒ36,306.74½ *meer* dan de raming; die der staatsloterij beliep ƒ136 964.00 of ƒ995.50 *minder* dan in 1853 en ƒ36.964 *meer* dan in 1854.

De totale opbrengst over de drie eerste maanden van 1854 was ƒ13.618.125.55½, of ƒ340.454.16 *meer* dan in 1853 en ƒ30,631 30 *meer* dan in 1854.

* De commissie uit het prov. geregtshof in Zuidholland, tot het afnemen van het examen voor hen, die zich zullen aanmelden, om den graad van kandidaat-notaris te verkrijgen, zal daartoe zitting houden op Donderdag den 18 Mei 1854, en zoo noodig de volgende dagen, in een der lokalen van gemeld geregtshof op het Binnenhof. De commissie zal bestaan uit de raadsheeren Mr. A. J. P. de Bordes en Mr. F. D. Beels, benevens den heer Proc.-Gen. van gemeld collegie. De commissie herinnert de adspiranten aan art. 15 der Wet van 9 Julij 1842, waarbij bepaald is, dat alle stukken daartoe betrekkelijk, vooraf postvrij moeten worden toegezonden aan den heer griffier bij gemeld geregtshof.

* De Raad van administratie van de naamlooze vennootschap der spoorwegen van Antwerpen naar Rotterdam, heeft heeren deelhebbers herinnerd, dat de gewone jaarlijksche algemeene vergadering zal plaats hebben op Donderdag den 4 Mei aanstaande, des middags ten 12 ure, in het lokaal der maatschappij *Rue Roijale*, n° 70 te Brussel, ten einde het verslag van den Raad over de vordering der werken aan te hooren.

* Gedeputeerde Staten der Provincie Zuid-Holland.

Gezien hun besluit van heden n°. 12 waarbij uit krachte van art. 62. § *b*, van het Koninklijk besluit van den 22 Sept. 1823 (*Stbl.* no. 41), op de voordragt van Burgemeester en Wethouders van Vlaardingen, vergunning is verleend, om tusschen den 1sten Mei en den 1sten Julij aanstaande, eene collecte aan de huizen der ingezetenen, in al de gemeenten dezer Provincie te doen, ten behoeve van de nagelatene betrekkingen der bemanningen van de uit Vlaardingen ter beugvisscherij uitgeruste schepen *Hollands koning* en *de Vrouwe Petronella*, toebehoorde aan de reeders A. Hoogendijk en J. H. Niermeijer, welke schepen met hunne bemanningen in een der laatste stormen op de Noordzee eene prooi der golven zijn geworden, waardoor veertien vrouwen hunne echtgenooten, negen en veertig kinderen hunne vaders en zes weduwen hunne zonen hebben verloren.

Hebben goedgevonden bij besluit van 12 dezer, dit besluit te brengen ter kennisse van Burgemeester en Wethouders der gemeenten in Zuid-Holland en hen uit te noodigen.

1o. Om op zoodanige wijze, als hun het meest gepast zal voorkomen, ter bekwamer tijd de ingezetenen hunner gemeenten op te wekken om eene gewenschte milddadigheid bij de voornoemde collecte te betoonen, die door deze vergadering in al de gemeenten dezer provincie is toegestaan, ten einde deze ontzettende ramp uit de opbrengst daarvan, immers zooveel doenlijk, moge gelenigd worden, terwijl Burgemeester en Wethouders van Vlaardingen of eene aldaar in te stellen commissie met de ontvangst der gecollecteerde gelden en met de regeling van het doelmatig gebruik daarvan zijn belast.

2°. Om, wanneer Burgemeester en Wethouders van Vlaardingen, of de door hen te benoemen commissie, zich ter dezer zake tot hen mogten wenden, hunne medewerking te verleenen tot bevordering van eene gewenschte nzameling van gelden voor het opgegeven weldadig doel.

* In den laatsten tijd heeft zich in Zuidholland, meer dan in geruimen tijd het geval was, de longziekte vertoond. Men koestert de hoop, dat die ziekte geene verdere verwoesting zal aanrigten. Aan de veehouders wordt door deskundigen dringend aanbevolen, hun vee te laten inenten, daar er sich reeds zulke gunstige resultaten daarvan in het Westland hebben opgedaan.

Het weekblad, dat onlangs de wederwaardigheden mededeelde, twee hooggeachte predikanten te 's Hage betreffende, komt heden krachtig op tegen het beweren van het *Haagsche Dagblad*, dat die verhalen verdicht zouden zijn: een beweren trouwens, dat door ons niet werd gedeeld, daar het meer den zweem van zachtmoedigheid dan van officiëliteit droeg. — Thans meldt men op nieuw, dat ds. Benninck Janssonius, ten gevolge van de feiten, die nu bekend zijn, gezegd heeft, zijn ontslag te willen nemen, en dat een der orthodoxe leeraars te 's Hage onlangs van een minister het verwijt heeft moeten aanhooren, »dat hij sedert zijne komst te 's Hage altijd de twistappel geweest is.« Voorwaar een niet aanbevelenswaardig karakter voor een Christen leeraar. Men kent echter algemeen genoeg de vredelievendheid van de leden der zoogenoemde orthodoxe partij. (*U. C.*)

Burgemeester en Wethouders van 's Gravenhage hebben bekend gemaakt, dat de gewone paardenmarkt, bij gelegenheid der kermis zal worden gehouden in de Maliebaan en dat het gemeentebestuur uitlooft twee premien. ƒ50. voor het schoonste span inlandsche tuigpaarden, en ƒ25. voor dengene, die het grootste getal paarden, tusschen de drie en zeven jaren, ter markt zal brengen.

De Arr. regtbank te Leijden heeft benoemd tot leden van den Raad van Toezigt en Discipline mrs. J. E. Goutsmit, S. Tak en H. Neeb, en tot lid van het bureau van consultatie mr. J. E. Goutsmit.

De Arr. regtbank te Rotterdam heeft den 15 dezer de volgende lijsten van aanbeveling opgemaakt: voor regter in de arr. regtbank: 1°. mr. P. van der Hoeven, advocaat te Rotterdam; 2°. mr. H. E. C. van Kerckhoff, adv. te Rotterdam, en 3°. mr. F. C. R. Anemaet, kantonregter te Gorinchem. Voor kantonregter te Schiedam. 1°. mr. W. Terpstra, adv. te Rotterdam, 2°. mr. P. Post Uiterweer, griffier bij het kantongeregt te Schiedam, en mr. Vernede advocaat te Utrecht.

Ten gevolge der droogte is men sedert eenige dagen aan de Dedemsvaart begonnen met het branden der veen boekweit-akkers.

Men weet, dat de konijnen naar Londen over Oostende worden verzonden; sedert eenige dagen echter schijnt Antwerpen de stapelplaats der konijnen te worden, die naar ons land bestemd zijn; alle Hollandsche visscherspinken nemen eene lading aldaar in en de stoomboot *Amicitia* had, den 13 dezer, ruim 400 stuks aan boord.

Brieven uit de Kaapstad van Februarij ll. houden in, dat de onzekerheid omtrent de toekomst van de Trans-Garipsche souvereiniteit, ds. van Velde van wege het Britsch gouvernement te Winburg geplaatst, heeft bewogen eene plaatsing in de kolonie te zoeken. Men verneemt, dat hij is of zal beroepen worden te Swellendam of althans in die omstreken.

De heer Changuyon heeft het sedert eenigen tijd zeer druk om de theologische kweekschool of seminarie in de Kaap Kolonie daar te stellen. De couranten hebben nu en dan lange uitgerekte redeneringen vóór en tegen dat vraagstuk, zoodat er werkelijk tweespalt deswege is ontstaan. Intusschen zijn de beroepsbrieven, voor professoren voor het seminarie van hier naar Holland gezonden, nog altijd nutteloos geweest. De eerwaarde heeren in Holland schijnen tot de aanneming dier betrekking geen lust te gevoelen. (*U. C.*)

♯ **Oudendijk** (district Medenblik) 15 April. Eene vreeselijke brand, waarbij 9 huizen en 38 stuks vee eene prooi der vlammen zijn geworden, heeft dit dorp allervreeselijkst geteisterd. Verscheidene huisgezinnen zijn door deze ramp van huisvesting en broodwinning beroofd; door schrik en ontzetting is er weinig van have en goed uit de vlammen gered geworden, en naar men verneemt is niets tegen brandschade verzekerd. De brand is aangekomen bij eene vrouw, die terwijl dat zij zich ter kerk begaf, een weinigje eten warmde, dat in de nabijheid van eenig linnen of ander goed moet gestaan hebben en door een toevallige oorzaak vlam vatte.

— **Steenwijk** 15 April. Heden morgen had in het naburige dorp Callencote, gemeente Steenwijkerwold, een verschrikkelijk ongeval plaats. De knecht van den landbouwer Dirk de Groot, bezig zijnde met hooi afsteken, valt in eene daar onder staande zeis, met het ongelukkig gevolg dat hij bijna in tweeën gescheiden den geest gaf, eer men geneeskundige hulp konde inroepen.

— In de naburige Gemeente Nijeveen (prov. Drenthe), heeft zich gisteren morgen eene sedert geruimen tijd in staat van waanzin verkeerende vrouw, terwijl de huisgenooten ter kerk waren, door ophanging van het leven beroofd.

†† **Nijmegen**, 16 April. Gister is alhier door de rivier de Waal, beneden de oude haven, de kabel gelegd voor den Electro-magnetischen telegraaf. Deze verrigting is althans vroeg genoeg geschiedt, aangezien er nog geene palen, zoowel aan gene als deze zijde van de rivier betaan, waarop de draden moeten rusten, en omtrent het vestigen van het lokaal ter dezer stede eene quaestie aanhangig is, tusschen het gouvernement en het gemeentebestuur; laatstgemeld wenscht het lokaal van Staatswege daargesteld te zien, terwijl eerstgemeld deze daarstelling voor rekening van de gemeente verlangt; waarop door den gemeenteraad besloten is, deswege een eerbiedig adres aan Z. M. in te zenden. Hieruit zoude men men moeten afleiden, dat, òf de regering enkele gemeenten ten dezen opzigte begunstigde, òf dat het een algemeen aangenomen beginsel is, de kosten voor het daarstellen van een lokaal door de gemeenten te doen dragen: in het eerste geval zoude zij niet van willekeur en onbillijkheid vrij te pleiten zijn, en in het tweede zonde het van wege het gemeentebestuur eene dwaasheid zijn, iets te vergen wat aan anderen niet is toegestaan, te meer daar toch ons gemeentebestuur, in sommige gevallen, in het financiële nog al meegaande is. Onder anderen toch heeft het aan den stads plantagie meester, wiens werkzaamheden niet te veelvuldig zijn, daar hij bovendien met andere bezigheden wordt belast, waarvoor hij afzonderlijke gelden geniet, eene niet onaanzienlijke jaarlijksche verhooging van traktement toegestaan. Aan den stads Architect wilde men eene *gratificatie* van ƒ500 geven; omdat hij *een* jaar iets voor de gemeente had gedaan, met behulp van de genie. Aan den Plaatselijken Adjudant wordt eene vrij woning afgestaan, enz. En waarom zoude men dan nu, voor datgene wat ten algemeene nutte strekt, zoo karig zijn?

§ **Groningen**, 16 April. De commissaris des ko in de provincie, gevolg gevende aan Z. M. besluit v 25 Maart jl. no. 67 (*Stbl.* no. 18) betreffende de aa ling van strandvonders heeft de burgemeesters der gemee welker kom op eenigen afstand van de zee gelegen, wier grondgebied zich ver langs het strand uitstrekt prov. blad no. 36 uitgenoodigd, aan hem commissari vereischte voordragten tot de aanstelling van de bij ge besluit bedoelde strandvonders te doen.

Breda, 15 April. In de vorige week is alhier valschen Nederlandschen gulden in omloop gebragt. Vol rapport van het munt-collegie te Utrecht is het stuk va hetgeen merkbaar is aan de blaauwachtige kleur en dere zwaarte; het bestaat uit tin, lood, koper en spies De vorm is die van een echten Nederl. gulden van he 1846; in plaats van het randschrift ziet men eenige drukken, terwijl het stuk overigens volkomen aan de e munt gelijk is.

Maastricht, 15 April. Tegen ult. Mei zullen de w zaamheden tot aanleg van den telegraaf van hier Roermond, Venlo en Arnhem naar Deventer voltooid terwijl de linie tot Zwolle tegen Augustus in werking kunnen komen. Sedert eenigen tijd is de linie langs Aken-Maastrichtschen spoorweg tot aan de Pruisische zen in werking, maar van de zijde van Pruissen sc men geen verder werk daarvan te maken.

Eerste Huwelijks-afkondigin

Zondag, 16 April 1854.

Hendrikus Jacobus Hubertus Hermans, 28 j. met Th Gerarda Clasina van den Berg, 24 j.; Leonardus van men, 48 j., wedr. van Pieternella Zick met Cornelia Ho ling, 50 j.; Cornelis Valkis, 31 j. met Catharina Maria del, 32 j.; Pieter van der Vlis, 30 j. met Josina Maria beth van Koutrik 22 j.; Jacobus Bakker, 41 j. met Ge Harlé, 49 j., wed. van Jurje Muns; Willem Hendrik Spi bijna 28 j. met Johanna Anna Sophia Meijboom, 18 j. bertus de Vries, 46 j., wedr. van Jacoba van den Brin Catharina Vrijman, 28 j.; Christiaan Herman Schoen 22 j. met Johanna Adriana van der Sman, 19 j.; Jo van Reijsen, 29 j. met Dorothea Maria Kennis, 33 j.; drik Akkermans, 63 j., wedr. van Johanna van der met Joanna Maria Voets, 46 j. wedr. van Hendricus man; Karel Hatenboer, 35 j. met Helena Huberdina R 27 j.

Correspondentie.

Wij zullen, over de bewuste benoeming, *gaarne* stukje, uit Utrecht ons toegezonden, plaatsen (en zi die plaatsing zelfs geenerlei bezwaar), wanneer de sch ter voldoening aan den algemeen gestelden regel, zijn bij de Redactie zal gelieven bekend te maken.

Een onzer geabonneerden in de residentie maa opmerkzaam op de omstandigheid, dat, hetgeen vroe niet plaats had, thans met groote zwarte en geele in de Poten staat aangekondigd, dat dáár is het »MIN VAN JUSTITIE.« De geabonneerde meent, dat dit ze gedaan is; want terwijl vroeger iedereen wist w Ministerie was gezeteld, weet het niemand in het land, sedert de heer DONKER aan het hoofd daarva Hij juicht de *werkzaamheid* van den heer DONKE zeer toe, die althans nu gezorgd heeft, dat men w er eene poort is, waarbinnen men het Ministerie va vinden kan.

Advertentiën.

De Makelaars *H. F. N. & W. H. MONT* *VAN SWIJNDREGT*, te *Rotterdam*, zu last hebbenden van hunnen Meester, aldaar, op **dag den 25sten April aanst.**, 's mid 12 uur, in het Notarishuis op de Geldersc Publiek Veilen:

EENE PARTIJ VAN

Circa 13,000 Ned. Po

NIEUW, PUIK, STAAND EN L

RUSSISCH TOUWW

in diverse dikten,

van den laatsten aanvoer en afkomstig bekende Fabriek van J. HOTH, te St. Pet zulks bij Kavelingen, zoo als bij Notitie wezen.

Het touwwerk is liggende in de Rijks Boompjes, 1—122 en 1—76, en aldaar en op den dag der veiling te zien.

Nadere onderrigtingen bij de Makelaars.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Grave